

102

Colectia POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

JULES VERNE

INSULA CU ELICE

EDITATA
DE REVISTA
**ȘTIINȚA
TEHNICĂ**

JULES VERNE

INSULA CU ELICE

(Ediție prescurtată)

Traducere, cuvint înainte și note
de

ION HOBANA

Colecția „Povestiri științifico-fantastice”

102

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE

În drum spre San Diego, unde trebuiau să dea un concert, membrii unui cvartet parizian aflat într-un turneu prin Statele Unite suferă un accident în urma căruia sînt nevoiți să pornească mai departe pe jos. Cei patru instrumentiști — violoniștii Yvernès Frascolin, violistul Pînchinat și violoncelistul Sébastien Zorn — ajung într-un sat. Acolo se întîlnesc cu un personaj ciudat, Calistus Munbar, care-i invită într-o localitate care se dovedește a fi nu mai puțin ciudată. Este vorba de Milliard-City, capitala Standard-Islandului — o insulă cu elice construită de bogătașii americani ca să-și plimbe existența trîndavă pe întinderile Pacificului.

Cvartetul concertant a fost adus pe insulă de Calistus Munbar pentru a oferi nababilor un nou divertisment.

Vizitînd insula, eroii noștri află că ea este împărțită în două sectoare, condusă de miliardarii Jem Tankerdon și Nat Coverley, care își dispută întîietatea.

Coperta-desen: VICTORIA SOLOMON

(Urmare din numărul trecut)

Pentru plăcerea aceloră dintre locuitorii săi care privesc de la babord, Standard-Island pătrunde cu îndrăzneală între insulele Molokai și Kaouai. Deasupra acesteia din urmă, una dintre cele mai mici ale grupului, se înalță un vulcan de 1800 de metri, Nirhau, care aruncă cițiva vapori funinginoși... Noaptea a venit, aparatul se află încă în acest canal strimt, dar n-are de ce să se teamă sub mina comandorului Simcoë. La ceasul cînd soarele dispăre după înălțimile insulei Lanai, observatorii n-ar fi putut să vadă cutterul care, părăsind portul în urma insulei cu elice, caută să se mențină în apele sale. De altfel, repetăm, de ce ar fi existat o preocupare deosebită față de această ambarcație malaieză ?

A doua zi, la răsăritul soarelui, cutterul nu mai era decît un punct alb undeva înspre nord.

Zilele următoare se scurg într-o lunecare înceată pe lingă țărnișele marii insule Hawai, ai cărei munți sînt cei mai înalți din întregul grup. Această insulă posedă 57 de kilometri de cale ferată care servește mai cu seamă pentru transportul mărfurilor. Cvarțetul poate să vadă panașul alb al locomotivelor.

— Nu mai lipsea decît asta ! strigă Yvernès.

— Furați ! spune Pinchinat... Sîntem furați !

— Ai dreptate, oftează Yvernès, ar fi trebuit să venim cu 100 de ani mai devreme. Numai că atunci n-am fi navigat pe această admirabilă insulă cu elice !

— N-are importanță ! Să găsești indigeni cu vestoane și cu gulere tari, în locul sălbaticilor cu pene pe care ni-i anunșase șmecherul de Calistus !... Regret vremurile căpitanului Cook !

— Și dacă ai fi fost mîncat de acești canibali ? observă Frascaolin.

— Ei bine... m-aș fi consolată la gîndul că, măcar o dată în viață, am fost iubit pentru mine însumi !

CAPITOLUL X TRECEREA ECUATORULUI

De la 23 iunie, soarele dă înapoi către emisfera meridională. E deci necesar să fie părăsite zonele în care vremea rea își va exercita în curînd ravagiile. În cursa lui aparentă, astrul zilei se îndreaptă spre

linia echinoxială *. E bine să-l urmezi și vei afla dincolo o climă plăcută, în care, cu toată denumirea lor de octombrie, noiembrie, decembrie, ianuarie, februarie, aceste luni nu sînt mai prejos de cele ale sezonului cald. Distanța dintre arhipelagul hawaian și insulele Marchize este de aproape 3.000 de kilometri. Grăbindu-se s-o străbată, Standard-Island pornește cu maximum de viteză.

Polinezia propriu-zisă e cuprinsă în această largă porțiune a oceanului, mărginită la nord de ecuator și la sud de tropicul Capricornului. Pe o întindere de cinci milioane de kilometri pătrați, se află aici unsprezece arhipelaguri formate din două sute douăzeci de insule — o suprafață de zece mii de kilometri, pe care se îngrămădesc mii de insulițe. Sînt virfurile munților submarini al căror lanț se prelungeste de la nord-vest spre sud-est pînă la Marchize și la insula Pitcairn, cu ramificații aproape paralele.

Dacă ne-am închipui acest vast bazin golit deodată, o privești neasemuită s-ar deslășura în fața ochilor noștri. Ce Elveție, ce Norvegie, ce Tibet ar putea s-o egaleze în măreție? Unii dintre munții submarini, în cea mai mare parte vulcanici, sînt de origine madreporică, formați dintr-o substanță calcaroasă sau cornoasă, secretată în pături concentrice de polipi — animalicule radiate, cu o organizare extrem de simplă și dăruite cu o imensă forță de construire. Cele mai tinere dintre aceste insule nu au o mantie vegetală decît pe pliscuri; altele, bogate în vegetație din cap pînă în picioare, sînt cele mai vechi, chiar dacă originea lor este coraloidă.

Există deci o întreagă regiune muntoasă ascunsă sub apele Pacificului. Standard-Island se plimbă printre aceste virfuri ca un aerostat printre piscurile Alpilor sau ale Himalaiei. Numai că elementul care o susține este apa și nu aerul..

Asa cum există mari mișcări ale undelor atmosferice în spațiu, la suprafața oceanului se produc deplasări lichide. Curentul cel mare merge de la est la vest și, în straturile inferioare, se propagă doi contracurenți din iunie pînă în octombrie, cînd Soarele se îndreaptă către tropicul Cancerului. Pe deasupra, în împrejurimile insulei Tahiti, se observă patru feluri de flux, care nu ating punctul culminant la aceeași oră și care neutralizează marea, făcînd-o aproape de nesimțit. Cît despre clima de care se bucură aceste diferite arhipelaguri, ea se deosebește în mod esențial de la unul la altul. Insulele muntoase opresc norii, care își revarsă ploile asupra lor; insulele joase sînt mai uscate, pentru că vaporii sînt goniți de brizele atotputernice.

Ar fi fost cel puțin ciudat ca biblioteca de la cazinou să nu posede hărțile Pacificului. Ea are o colecție completă, și Frascolin, cel mai serios din trupă, le consultă adesea. Yvernès preferă să se lase în voia surprizelor călătoriei, admirației pe care i-o stîrnește deplasarea insulei artificiale, și nu ține de loc să-și încerce creierul cu noțiuni geografice. Pinchinat nu se gîndește să privească lucrurile decît sub aspectul lor șagalnic sau fantezist. Cît despre Sébastien Zorn, itinerarul nu-l inte-

* Linia echinoxială: linie închipuită, care desparte cele două emisfere. Ecuatorul.

reseză, pentru că merge acolo unde n-avuseseră niciodată intenția să meargă.

Frascolin este deci singurul care studiază grupele principale ale Polineziei. El nu ignoră faptul că, în cele mai multe dintre aceste arhipelaguri, chiar în cele supuse unor protectorate, guvernământul este totdeauna în mâinile unor șefi puternici, a căror influență nu este niciodată discutată, și că acolo clasele sărace sînt pe de-a-ntregul supuse claselor bogate. El știe, în sfîrșit, că, în general, populația polineziană tinde să descrească, ceea ce este regretabil. Da! El știe aceasta și multe alte lucruri pe care le află în convorbirile cu comandorul Ethel Simcoë, iar cînd este întrebat de camarazii săi le răspunde fără să se încurce.

Iată de ce Pinchinat nu-l mai numește decît „Larousse-ul zonelor tropicale.”

Standard-Island merită, desigur, numele de insulă fericită pentru că tot ceea ce poate să asigure fericirea materială și, într-un anumit fel, fericirea morală, este reglementată. De ce trebuie ca această stare de lucruri să fie tulburată de rivalități, de gelozii, de neînțelegeri, datorită problemelor de influență și preponderență care despart Milliard-City în două tabere după cele două sectoare — tabăra Tankerdon și tabăra Coverley? În orice caz, pentru niște artiști dezinteresafți, lupta promite să fie interesantă.

Jem Tankerdon este lancheu din cap pînă-n picioare, cu fața mare, bărbuță roșcată, părul tuns scurt, ochii vii, cu toate că are 60 de ani, irisul aproape galben, ca acela al ochilor de ciine, pupila arzătoare. E înalt, cu torsul puternic și membrele viguroase. Un om violent, pe care situația lui ar fi trebuit să-l șlefuiască, dar căruia îi lipsește educația. Îi place să facă paradă de averea sa și are, cum se spune, „buzunare sunătoare”. Mai mult chiar, se pare că nu le găsește destul de pline, pentru că împreună cu alți cîțiva din sectorul său se gîndește să reia afacerile.

Doamna Tankerdon este o americană oarecare, o femeie destul de simplă, foarte supusă soțului său, mamă excelentă, blîndă cu copiii ei, predestinată să crească o numeroasă progenitură și nedîndu-se în lături să-și îndeplinească îndatoririle. Cînd trebuie să împarți două miliarde între moștenitori direcți, poți foarte bine să ai o duzină — și ea îi are toți bine făcuți.

Din această familie numeroasă, atenția cvartetului este atrasă doar de fiul cel mare, destinat să joace un oarecare rol în această povestire. Walter Tankerdon, un tînar foarte elegant, de o inteligență medie, cu chip și maniere simpatice, seamănă mai mult cu doamna Tankerdon decît cu capul familiei. Fără să fie prea mîndru de averea pe care o va moșteni, e bun la inimă. E adevărat că, lipsind săracii, n-are cum să-și exercite caritatea... În sfîrșit, ar fi de dorit ca frații și surorile sale să-i semene. Și dacă ei și ele nu sînt încă la vîrsta căsătoriei, el, care se apropie de 30 de ani, trebuie să se gîndească la însurătoare. Se gîndește oare? Vom vedea.

Contrastul este izbitor între familia Tankerdon, cea mai impor-

tantă din sectorul babordez, și familia Coverley, fruntașă în sectorul tribordez Nat Coverley este mai fin decît rivalul său. Se resimte originea franceză a strămoșilor lui. Averele sa n-a ieșit din măruntaiele pămîntului în chip de punji de petrol și nici din măruntaiele fume-gine ale rasei porcine. Nu! El a ajuns ceea ce este datorită afacerilor industriale, căilor ferate și băncilor. În ceea ce îl privește, el nu visează decît să se bucure în liniște de bogățiile sale și — nu ascunde de loc aceasta — s-ar opune oricărei tentative de a transforma „Bijuteria Pacificului“ într-o enormă uzină sau o imensă casă de comerț. Înalt, corect, un cap frumos sub părul încărunțit, el are o barbă castanie înspicată cu cîteva fire argintii. Cu un caracter destul de rece, cu maniere distinse, el ocupă primul loc printre notabilii care păstrează la Milliard-City tradițiile înaltei societăți din sudul Statelor Unite.*

Doamna Coverley, avînd zece ani mai puțin decît soțul său, a trecut de patruzeci de ani fără să se plîngă prea mult. Este o femeie elegantă, distinsă, instruită, bună muziciană, bună pianistă. În palatul ei de pe Bulevardul 15, cvartetul a avut de cîteva ori ocazia să cînte împreună cu ea și nu poate decît s-o felicite pentru talentu-i artistic.

Doar trei fiice sînt moștenitoarele unei averi imense, cu care Coverley nu se laudă, cum o face rivalul său. Fetele sînt foarte drăguțe și se vor găsi destui pretendenți în cercurile nobile sau financiare ale celor două lumi pentru ca să le ceară mina cînd va sosi momentul.

Fiica cea mare, Diana, sau Dy, cum îi spun prietenii, are abia 20 de ani. Este o persoană foarte drăguță. Ochi frumoși, albaștri, un păr magnific, între șaten și blond, o carnație proaspătă ca petelele trandafirului abia înflorit, o talie elegantă și grațioasă, — toate acestea explică de ce tinerii din Milliard-City nu vor lăsa străinilor grija de a cucerii această „cornoară fără de preț“...

Păcat că probleme de rivalitate socială despart familiile cele mai de vază din Standard-Island. Walter Tankerdon pare creat anume pentru a deveni soțul Dianei Coverley.

Dar aceasta e o combinație la care nici nu trebuie să ne gîndim... Mai curînd ar fi tăiată insula în două, mai curînd s-ar duce babordezii pe o jumătate și tribordezii pe cealaltă decît să se semneze un asemenea contract de căsătorie!

„Numai de nu s-ar amesteca dragostea!“ — spune citeodată supra-intendentul, clipind ștregărește sub ochelarii săi cu ramă de aur.

Insula cu elice continuă să coboare către Ecuator, urmînd cu aproximație meridianul 160. În fața ei se desfășoară spații largi, lipsite de insule și insulițe. Adîncimea Pacificului atinge aici aproape două leghe. În ziua de 25 iulie se trece pe deasupra Belknapului, un abis de 6.000 de metri, din care sonda a adus la suprafață ciudatele scoici sau zoofite alcătuite astfel încît să suporte presiunea unor asemenea mase de apă, evaluată la 600 de atmosfere.

* Printre tradițiile înaltei societăți din sudul Statelor Unite se numără, după cum se știe, înșajul negrilor. De altfel, în cunoscutul său roman „Nord contra Sud“, Jules Verne s-a ridicat cu vehemență împotriva sclaviei și a segregăției rasiale.

După 5 zile, Standard-Island traversează un grup de insule aparținând Marii Britanii, cu toate că li se spune uneori „Insulele americane“. Lăsând în urmă, la tribord, Palmyra și Suncarung, se apropie la 5 mile de Fanning, unul dintre numeroasele zăcăminte de guano de prin aceste locuri, cel mai important al arhipelagului. Altfel, sînt doar niște virfuri ieșite la suprafață, mai mult sterpe decît inverzite, de care Regatul Unit n-a prea profitat pînă acum. Dar el are un picior așezat aici, și se știe că piciorul Angliei lasă urme de neșters.

În fiecare zi, în timp ce colegii săi se plimbă prin parc sau pe cîmpia înconjurătoare, Frascaolin, foarte interesat să cunoască amănunțele acestei ciudate navigații, se duce la bateria Pintenului. Aici îl întilnește adese pe comandor. Ethel Simcoë îi explică bucuros fenomenele specifice acestor mări și, cînd ele prezintă un oarecare interes, vioara a doua nu uită să le comunice tovarășilor săi.

De pildă, ei nu pot să-și ascundă admirația față de un spectacol pe care natura li-l oferă gratuit în noaptea de 30 spre 31 iulie.

Un imens banc de meduze, acoperind o suprafață de mai multe mile pătrate, e semnalat la căderea nopții. Nu i-a mai fost dat populației să întilnească asemenea mase de meduze cărora unii naturaliști le-au dat numele de oceanii. Aceste animale, cu o viață foarte rudimentară, se învecinează cu reprezentanții regnului vegetal, prin conformația lor emisferică. Peștii, oricît ar fi de lacomi, le consideră mai mult ca niște flori, căci nici unul, după cît se pare, nu vrea să le folosească drept hrană.

Oceaniiile specifice zonei toride a Pacificului nu se arată decît sub forma unor umbrele multicolore, străvezii și mărginite de tentacule. Ele nu măsoară mai mult de doi-trei centimetri. Vă închipuiți cite miliarde s-au strins la un loc ca să formeze bancuri de o asemenea întindere !...

Auzind vorbindu-se despre imensul număr de meduze, Pinchinat remarcă :

— Numărul acesta nu poate să-i surprindă pe notabilii de pe Standard-Island, pentru care miliardul este monedă curentă !

Cînd întunericul e deplin — atît cît poate fi în aceste nopți tropicale, presărate cu stele — Pacificul se luminează, parcă, pînă în străfunduri. Imensa întindere de apă e pătrunsă de pilpiiri fosforescente, iluminată de reflexe roze sau albastre asemănătoare nu cu o linie desenată pe coama valurilor, ci cu emanațiile pe care le-ar produce nenumărate mulțimi de licurici. Această fosforescență devine atît de intensă, încît e cu putință să citești ca la lăcărarea unei îndepărtate aurore boreale. S-ar spune că Pacificul, după ce a topit în apa lui razele soarelui, le înapoiază acum, noaptea, în efluvij luminoase.

Curînd, Standard-Island taie cu prova sa masa meduzelor care se împarte în două ramuri și lunecă de-a lungul litoralului metalic. În citeva ceasuri, insula e înconjurată de centura unduoasă a noctilucelor, a căror sursă luminoasă a rămas la fel de puternică... Fenomenul durează pînă la nașterea aurorei și piere o dată cu primele ei culori.

După șaze zile, „Bijuteria Pacificului“ atinge Ecuatorul — marele

cerc imaginar, care, reprezentat materialmente, ar tăia orizontul în două părți egale. Din acest loc pot fi văzuți, în același timp, amândoi poli bolzii cerești — unul la nord, aprins de sclipirile Stelei Polare, altul la sud, decorat, ca pieptul unui soldat, cu Crucea Sudului.

De cind a părăsit arhipelagul hawaian, Standard-Island a străbătut o distanță de aproape 600 de kilometri. Este pentru a doua oară de la crearea sa că trece dintr-o emisferă într-alta traversînd linia echinoxială. Acest eveniment constituie o sărbătoare pentru populația miliardeză. Se vor organiza jocuri publice în parc, curse de automobile electrice împrejurul insulei. De pe platforma observatorului va fișni un magnific foc de artificii ale cărui fuzee, rachete șerpuitoare, bombe cu culori schimbătoare vor rivaliza cu splendorile instelate ale firmamentului.

După cum bănuieți, e vorba de o imitație a scenelor fanteziste obișnuite pe navele care ating Ecuatorul — ceva asemănător cu Botezul Ecuatorului, ceremonie săvîrșită față de străinii care n-au mai pătruns în emisfera australă...

Sărbătoarea are loc în după-amiaza zilei de 5 august. În afară de vameși, care nu-și pot părăsi niciodată postul, funcționarii au primit concediu. Orice activitate încetează în oraș și în porturi. Elicele nu mai funcționează. De altfel, Standard-Island nu stă pe loc. Un curent ușor o poartă către linia care desparte cele două emisfere ale globului.

În marea sală a cazinoului, membrii cvartetului sînt botezați chiar de mina lui Cyrus Bikerstaff. Guvernatorul le oferă cupele spumegînde, și șampania curge în valuri.

Parizienii răspund acestei dovezi de simpatie prin executarea celor mai frumoase opere din repertoriul lor. Audiția este gratuită. Lumea se strivește la uși, se înăbușă în sală. Bucățile trebuie bisate, trisate, și guvernatorul înmînează executanților o medalie de aur încercuită cu diamante, avînd pe o față emblema orașului Milliard-City, iar pe cealaltă aceste cuvinte în limba franceză :

„Oferită cvartetului concertant de către compania, municipalitatea și populația din Standard-Island”.

Dacă toate aceste onoruri nu pătrund pînă în adîncul inimii neîmpăcatului violoncelist, aceasta se datorește faptului că are un caracter groaznic, după cum îi repetă camarazii săi.

„Să așteptăm sfîrșitul“ — se mulțumește el să răspundă, chinîndu-și barba cu o mină febrilă.

La ora 10 și 35 de minute seara, după calculul făcut de astronomii de pe Standard-Island, insula cu elice trebuie să taie linia echinoxială. Exact în această clipă, una dintre piesele bateriei Pintenului va trage o lovitură de tun. Un fir leagă bateria cu aparatul electric așezat în centrul pieței observatorului. Extraordinară satisfacție pentru acela dintre notabili căruiua îi va reveni onoarea să trimită curentul declanșator al formidabilei detunături !

Două personaje importante pretind această onoare. Sînt — e ușor de ghicit — Jem Tankerdon și Nat Coverley. De aici, marea încercătură a lui Cyrus Bikerstaff. Discuțiile purtate anterior între primărie și

cele două sectoare ale oraşului n-au dat nici un rezultat. La rugămintea guvernatorului, s-a amestecat şi Calistus Munbar. Dar, în ciuda priceperii sale atât de cunoscute şi a resurselor spiritului său diplomatic, suprintendentul a eşuat în această misiune. Jem Tankerdon nu vrea să cedeze lui Nat Coverley, care refuză să se dea în lături în faţa lui Jem Tankerdon. Se aşteaptă o ciocnire.

Ciocnirea n-a întârziat să se producă în întreaga-i violenţă, când cei doi şefi s-au întâlnit în piaţă. Aparatul e la cinci paşi de ei... E destul să fie atins cu vârful degetului.

Foarte tulburată din pricina acestei chestiuni de întâietate, mulţimea a invadat grădina.

După concert, Sébastien Zorn, Yvernès, Frascaolin, Pinchinat s-au dus şi ei în scuar, curioşi să observe fazele rivalităţii. Dată fiind dispoziţia babordezilor şi a tribordezilor, rivalitatea aceasta prezintă o gravitate excepţională pentru viitor.

Cei doi notabili înaintează, fără să se salute măcar cu o uşoară înclinare a capului.

— Cred, domnule, spune Jem Tankerdon, că nu-mi veţi disputa onoarea...

— Este exact ceea ce aştept de la dumneavoastră, răspunde Nat Coverley.

— Nu voi îngădui să fiu insultat în public...

— Nici eu...

— Vom vedea! strigă Jem Tankerdon, făcând un pas către aparat.

Nat Coverley înaintează şi el. Partizanii celor doi notabili încep să se amestece în ceartă. Dintr-o parte şi din cealaltă se iscă provocări necuviincioase. Walter Tankerdon este gata să susţină drepturile tatălui său şi totuşi, când o vede pe miss Coverley, care se ţine mai la o parte, e vizibil incurcat.

Se apropie totuşi clipa în care Pintenul insulei va tăia linia echinoxială. Semnalul nu mai poate să întârzie.

— Am o idee! murmură Pinchinat.

— Care? întrebă Yvernès.

— Am să trintesc un pumn în butonul aparatului, şi asta o să-l împace...

— Să nu faci asta! spune Frascaolin, oprindu-l cu un braţ viguros.

Nu se ştie cum ar fi luat sfârşit incidentul dacă nu s-ar fi auzit o detunătură. Această detunătură nu vine de la bateria Pintenului. Este o lovitură de tun din larg, auzită foarte limpede.

Mulţimea rămâne în aşteptare.

Ce semnificaţie poate să aibă descărcarea unei guri de foc care nu aparţine artileriei insulei?

O telegramă trimisă de Tribord-Harbour dă aproape imediat explicaţia: la două sau trei mife depărtare, o navă în primejdie şi-a semnalat prezenţa şi a cerut ajutor.

Fericită şi neaşteptată diversivne! Nimeni nu se mai gîndeşte să se certe în faţa butonului electric şi să salute trecerea Ecuatorului. Nici nu mai e timp, de altfel. Linia a fost depăşită, şi lovitură regle-

mentară a rămas în feava tunului. În definitiv, e mai bine așa pentru onoarea familiilor Tankerdon și Coverley.

Publicul părăsește piața și, cum tramvaiele nu mai funcționează, se îndreaptă repede pe jos către digurile de la Tribord-Harbour.

După semnalul primit din larg, ofițerul portului a luat măsurile necesare. O șalupă electrică s-a avîntat în larg și, în clipa în care sosește mulțimea, ambarcația se întoarce cu naufragiații culeși de pe nava înghițită de abisurile Pacificului.

Această navă este cutterul malaiez care a urmărit Standard-Island de la plecarea sa din arhipelagul Sandwich.

CAPITOLUL XI INSULELE MARCHIZE

În dimineața zilei de 29 august, „Bijuteria Pacificului“ se află în preajma arhipelagului Marchizelor, situat între 7°55' și 10°30' latitudine sudică și 141° și 143°6' longitudine vestică de meridianul Parisului.

Acest arhipelag, care se întinde pe 195 de mile în lungime și 48 de mile în lățime, acoperind o suprafață de 13.000 km², nu cuprinde nici 24.000 de indigeni.

Va crește oare populația marchizană cînd se va deschide o nouă cale de comunicație între cele două Americi*? Viitorul o va spune. Dar în ceea ce privește populația insulei cu elice, ea a crescut prin salvarea malaiezilor, înfăptuită în seara zilei de 5 august.

Sînt 10 la număr, în afară de căpitan, un bărbat cu o figură energetică, cum am mai spus, în vîrstă de 40 de ani și al cărui nume este Sarol. Mateloții sînt oameni vinjoși, aparținînd rasei originare din insulele cele mai îndepărtate ale Malaeziei occidentale. Cu trei luni în urmă, Sarol îi condusese la Honolulu cu o încărcătură de coprah.** Cînd Standard-Island se opri acolo pentru 10 zile, apariția ei le stîrni interesul. N-au vizitat-o — căci autorizația se obținea foarte greu —, dar micul lor cutter s-a învîrtit deseori în jurul ei ca s-o observe mai deaproape. Prezența lui stăruitoare nu trezise nici o bănuială, ca și plecarea din Honolulu la numai cîteva ore după insula cu elice. De altfel, de ce ar fi trebuit să neliniștească pe cineva un bastiment de 100 de tone cu o duzină de oameni pe bord?...

Malaezii aceștia vorbesc curent limba engleză — ceea ce nu-i de mirare din partea unor indigeni din vestul Pacificului, unde preponderența britanică este un fapt de netăgăduit. După spusele lor, cu 24 de ore mai înainte, în timpul nopții de 4 spre 5 august, cutterul fusese abordat de un vapor în plină viteză. Ciocnirea trebuie să fi fost atît de ușoară pentru acel vas, încît el nu simțise nimic și-și continuase drumul, dacă nu cumva preferase să dispară cu rapiditate „pentru a se debarasa de reclamații costisitoare și neplăcute“.

* E vorba de canalul Panama, a cărui construcție, începută în 1881 de francezul Ferdinand de Lesseps, a fost terminată de americani abia în 1914 (deci după 20 de ani de la apariția „Insulei cu elice“).

** Miez uscat al nucii de cocos, din care se scoate uleiul.

Dar această lovitură neînsemnată pentru un vas de mare tonaj, al cărui trup de fier e lansat cu o viteză considerabilă, fusese groaznică pentru cuterul malaiez. Tăiat în fața catargului dinainte, era greu de explicat cum de nu se scufundase imediat. El se menținuse totuși la nivelul apei, și oamenii rămăseseră agățați de bordurile vasului. Dacă marea ar fi fost agitată, nici unul n-ar fi rezistat valurilor. Din fericire, curentul îi îndreptă spre est, apropiindu-i de Standard-Island...

Căpitanul Sarol povestise toate acestea mai întâi ofițerului care-l salvase, apoi comandorului Simcoë și guvernatorului Cyrus Bikerstaff, după ce primise toate îngrijirile de care el — ca, de altfel, întregul său echipaj — părea să aibă urgentă nevoie.

Se pune problema repatrierii naufragiaților, care se îndreptau către Noile Hebride. Standard-Island coboară spre sud-est și nu poate să-și modifice itinerarul. Cyrus Bikerstaff le propune naufragiaților să-i debarce la Nuka Hiva. Acolo vor aștepta trecerea unui vas de comerț care să-i ducă pînă la Noile Hebride.

Malaezii par foarte dezolați. Această propunere îi lovește dureros pe sărmanii oameni fără resurse, lipsiți de tot avutul lor prin pierderea cuterului și a încărcăturii sale. Să aștepi în insulele Marchize înseamnă să riști a rămîne acolo un timp nesfîrșit de lung. Cum și din ce vor trăi?

— Domnule guvernator, spune căpitanul, ne-ați salvat de la moarte și nu știm cum să vă dovedim recunoștința noastră... Vă rugăm totuși să ne asigurați întoarcerea în condiții mai bune...

— În ce fel?

— La Honolulu se spunea că Standard-Island trebuia să viziteze insulele Marchize, Pomotu, insulele Societății, apoi să se îndrepte spre vestul Pacificului...

— E adevărat, încuviințează guvernatorul. E chiar foarte probabil că vom înainta pînă la insulele Fidji înainte de a ne întoarce în golful Madeleine...

— Fidji, reia căpitanul, este un arhipelag englez, unde vom găsi cu ușurință un mijloc de a ajunge la Noile Hebride. Dacă ați vrea să ne îngăduiți pînă acolo...

— Nu pot să vă promit nimic în această privință. Ne este interzis să acordăm azil străinilor. Să așteptăm sosirea noastră la Nuka Hiva. Voi consulta administrația din golful Madeleine prin cablu, și, dacă ea consimte, vă vom conduce la Fidji, de unde repatrierea voastră va fi într-adevăr mai ușoară.

...La mică distanță de țarmul insulei Nuka Hiva, sonda indică mari adîncimi. În împrejurimile golfului se poate însă ancora la 40 sau 50 de brațe*. Standard-Island se oprește deci foarte aproape de Golful Taïo Haé, în după-amiaza zilei de 31 august.

Insula Nuka Hiva măsoară 17 mile de la est la vest și 10 mile de la nord la sud. Climatul său este sănătos, iar temperatura seamănă

* Braț — Unitate de măsură maritimă egală cu 1,62 m.

cu aceea a zonelor intertropicale, cu moderația pe care o aduc vânturile alizee.

În ceea ce privește populația arhipelagului Marchizelor, a trebuit să se revină asupra exagerărilor primilor descoperitori, care o apreciaseră la 100.000 de locuitori.

Intemeindu-se pe documente serioase, Elisée Réclus* o evaluează la mai puțin de 6.000 de suflete pentru întregul grup, dintre care majoritatea pe Nuka Hiva. Dacă în vremea lui Dumont d'Urville** existau 8.000 de nukahivieni, numărul lor n-a încetat să scadă. Cărui fapt i se datorește această depopulare? Exterminării indigenilor în războaie, răpirii bărbaților pentru plantațiile peruviene, abuzului de bănturi tari și, în sfârșit (pentru ce să nu mărturisim?), tuturor rețelilor pe care le aduce cotropirea, chiar atunci când cotropitorii aparțin raselor civilizate.

În cursul acestei săptămîni de repaus, miliardezii fac numeroase vizite la Nuka Hiva. În ceea ce îi privește, Sébastien Zorn și camarazii săi întreprind lungi excursii, a căror parte plăcută răscumpăra din plin oboseala.

Indigenii aparțin unui tip uman remarcabil. E ușor de recunoscut caracterul asiatic, ceea ce dovedește o origine foarte diferită de a celorlalte neamuri oceanice. Sînt de talie mijlocie, foarte bine proporționați, foarte musculoși, cu pieptul lat. Au membrele fine, chipul oval, fruntea înaltă, ochii negri cu gene lungi, nasul acvilin, dinții albi și regulați, tenul nici roșu, nici negru, ci bronzat ca al arabilor, o fizionomie plină de veselie și de blîndețe în același timp.

Tatuajul a dispărut aproape cu totul. El este înlocuit acum cu haine de bumbac.

„Foarte frumoși acești oameni — spune Yvernès... — mai puțin poate ca în epoca în care erau îmbrăcați doar cu șorțuri, se acopereau doar cu părul lor și-și agitați săgețile!“

Populația Nuka Hivei este împărțită în două clase, supuse legii tabuului. Această lege a fost născocită de cei puternici împotriva celor slabi, de cei bogăți împotriva celor săraci, pentru a-și apăra privilegiile și avuțiile.

Culoarea tabuului este albul, și oamenii de rînd n-au dreptul să atingă obiectele declarate tabu, locul sacru, monumentul funerar, casele șefilor. De aici, o clasă tabu, căreia îi aparțin preoții, vrăjitorii sau tuașii, akarkişii sau șefii civili — și o clasă neocrotită de tabu, în care se numără cea mai mare parte a femeilor, precum și poporul de jos. Acestora le este oprit nu numai să atingă un obiect tabu, dar și să-și arunce ochii asupra lui.

...La 5 septembrie, Standard-Island a părăsit golful Taïo Haé. Ea lasă în urmă spre est insula Hua Huna (Kahugă), cea mai răsăriteană din primul grup, căreia nu i se văd decît înălțimile înverzite. E de la

* Elisée Réclus — cunoscut geograf francez (1830—1905). A participat cu însoțire la Comuna din Paris.

** Dumont d'Urville — navigator francez (1790—1842). A făcut o călătorie în jurul lumii, explorînd și regiunile antarctice.

sine înțeles că trecind de-a lungul acestei insule Standard-Island are grijă să-și încetinească mersul. Altfel, imensa ei masă lansată cu toată viteza ar produce o ridicare a apelor mării, care ar arunca ambarcațiile pe coastă și ar inunda litoralul.

După ce trece la vest de Motane, o insulă stearpă, fără adăposturi și fără locuitori, comandorul Simcoë se îndreaptă către Fatu Hiva, vechea insulă a lui Cook. De fapt nu-i decît o stîncă enormă pe care se prăsesc păsările zonei tropicale : un fel de căpășină de zahăr cu o circumferință de 3 mile !

Aceasta este ultima insuliță din sud-est pe care miliardezii o pierd din vedere în după-amiaza zilei de 9 septembrie. Conformindu-se itinerarului său, Standard-Island pornește spre sud-vest pentru a se apropia de arhipelagul Pomotu.

În dimineața zilei de 11 septembrie, șalupa de la Babord-Harbour a cules una dintre geamandurile plutitoare de care sînt legate cablurile golfului Madeleine. Capătul acestui fir de aramă, izolat printr-un strat de gutapercă, este racordat cu aparatele observatorului, stabilindu-se astfel comunicația telefonică cu coasta americană.

Administrația „Companiei Standard-Island“ este consultată în problema naufragațiilor malaezi. Autorizează ea guvernatorul să le acorde azil pînă în insulele Fidji, de unde repatrierea lor s-ar putea efectua în condiții mai rapide și mai puțin costisitoare ?

Răspunsul este favorabil. Standard-Island are chiar permisiunea de a naviga spre vest pînă la Noile Hebride, pentru a-i debarca acolo pe naufragați, dacă notabilii din Milliard-City nu au nimic împotrivă.

Cyrus Bikerstaff informează de această hotărîre pe căpitanul Sarol, care îl roagă pe guvernator să transmită mulțumirile sale administrației din golful Madeleine.

CAPITOLUL XII

TREI SĂPTĂMÎNI ÎN INSULELE POMOTU

Cvartetul ar da dovadă de o revoltătoare nerecunoștință față de Calistus Munbar dacă nu i-ar mulțumi că l-a atras pe Standard-Island. Ce importanță are mijlocul folosit de supraintendent pentru a face din artiștii parizieni oaspeții sărbătorii, lingușiți și bine remunerați ai capitalei Milliard-City ? Dacă Sébastien Zorn nu încetează să se arate îmbufnat, aceasta se datorește faptului că ariciul cu țepi ca de oțel nu se poate transforma într-o pisică cu blană moale. Dar Yvernès, Pinchinat, Frascaloin el însuși n-ar fi putut să viseze o existență mai încîntătoare. O excursie fără primejdii și fără oboseală de-a lungul admirabilelor întinderi ale Pacificului ! Un climat care se păstrează totdeauna sănătos și aproape totdeauna egal grație schimbării de poziție !...

Și totuși există cîteva puncte negre la orizont. Trebuie chiar să recunoaștem că aceste puncte negre se prefac încet, încet în nori puternic electrizați, care, nu peste multă vreme, vor putea provoca

furtuni, rafale și vijelii. Este neliniștitoare rivalitatea dintre Tankerdon și Coverley, rivalitate care crește din zi în zi. Oare cele două sectoare vor ajunge să se încaiere? Milliard-City este amenințat de tulburări, răzvrătiți? Vor avea oare administrația brațul destul de energetic și guvernatorul Cyrus Bikerstaff mîna destul de puternică pentru a menține pacea între acești Capuleți și Monteghi ai insulei cu elice?... Greu de răspuns. Totul este posibil din partea unor rivali al căror amor propriu pare fără margini.

Or, de la incidentul care s-a produs cu prilejul trecerii Ecuatorului, cei doi miliardezi sînt dușmani declarați. Prietenii lor îi susțin de o parte și de alta. Legăturile dintre cele două sectoare au încetat. Membrii lor se evită, și dacă se întîlnesc e un prilej de a schimba gesturi amenințătoare și priviri crunte. S-a răspîdit chiar zvonul că vechiul comerciant din Chicago și cîțiva babordezi ar vrea să întemeieze o casă de comerț, că ar cere companiei autorizația de a crea o mare uzină, că ar importa 100.000 de porci cu gîndul de a-i tăia și a-i săra, pornind apoi să-i vîndă în diversele arhipelaguri ale Pacificului...

După toate acestea, e ușor de înțeles că palatul Tankerdon și palatul Coverley sînt două depozite de pulbere. Ar ajunge o scînteie pentru a le face să sară în aer împreună cu Standard-Island. Și să nu uităm că aparatul plutește deasupra celor mai adînci abisuri! E adevărat, explozia n-ar putea să fie decît pe de-a-ntregul morală, dacă ne este permis să ne exprimăm astfel, dar ea ar risca să aibă drept consecință expatrierea notabililor. Iată o hotărîre care ar compromite viitorul și, foarte probabil, situația financiară a „Companiei Standard-Island“!

Atmosfera e încărcată măcar de complicații amenințătoare, dacă nu chiar de catastrofe. Și cine știe dacă acestea din urmă nu sînt și ele de temut?...

Intr-adevăr, poate că autoritățile, mai puțin adormite într-o siguranță înșelătoare, ar fi trebuit să supravegheze îndeaproape pe căpitanul Sarol și pe malaezii săi, primiți cu atita ospitalitate în urma naufragiului lor! Un observator mai atent ar constata că ei cutreieră fără încetare Standard-Island, studiind Milliard-City, așezarea bulevardelor sale, amplasamentul palatelor și hotelurilor, ca și cum ar încerca să alcătuiască un plan exact. Pot fi întilniți în parc și pe cîmpie, se duc des la Babord-Harbour și Tribord-Harbour, observînd sosirile și plecările navelor. Sînt văzuți explorînd litoralul, pe care vameșii îl păzesc zi și noapte, ori vizitînd bateriile dispuse la prova și la pupa insulei. În definitiv, ce-i nefiresc în asta? Cum ar putea să-și petreacă timpul acești malaezi fără lucru? De ce să pară comportarea lor suspectă?...

Intr-o dimineață — la 17 septembrie —, Frascaolin, instalat în biblioteca de la cazinou, este cuprins de dorința foarte firească de a consulta harta arhipelagului Pomotu. Cum deschide atlasul, cum își îndreaptă privirea asupra acestor regiuni ale Oceanului Pacific, el strigă:

— Mii de coarde! cum o să se descurce Ethel Simcoë în haosul ăsta?... N-o să găsească niciodată trecerea prin îngrămădirea de

Insule și insulițe !... Sînt sute !... Un adevărat morman de pietricele în mijlocul unei bălți !...

Înțeleptul Frascolin are dreptate. Privind harta, e îngăduit să te miri că o navă, și cu atît mai mult un aparat marîn ca Standard-Island, îndrăznește să se aventureze în acest arhipelag. Cuprins între paralelele sudice 17 și 28, între meridianele vestice 134 și 147, el este alcătuit dintr-o mie de insule și insulițe, de la Mafa Hiva pînă la Pitcairn.

Totuși, oricît de primejdioasă ar fi navigația, comandorul Simcoë nu ezită. El cunoaște atît de bine aceste mări, încît i se poate acorda încredere deplină. Își manevrează insula ca pe o barcă. S-ar zice că o cîrmuiește cu visla. Frascolin poate să fie liniștit : ascușișurile insulelor Pomotu nu vor zgîria carena de oțel a insulei cu elice.

Populația miliardeză nu vrea decît să se plimbe nepăsătoare prin acest arhipelag pe care l-a vizitat și anul trecut, mulțumindu-se să-i admire minunățiile în treacăt. Pinchinat, Frascolin, Yvernès ar fi dorit însă să se și oprească pentru a explora aceste insule create de munca polipierilor, deci artificiale... ca și Standard-Island...

— Numai că insula noastră se poate deplasa, observă comandorul Simcoë.

— Chiar prea mult, replică Pinchinat, pentru că nu se oprește nicăieri !

— Se va opri în insulele Hao, Anaa, Fakarava și veți avea plăcerea să le vizitați.

Standard-Island se oprește într-adevăr, la 23 septembrie, în fața insulei Hao, de care a putut să se apropie destul de mult datorită mării adîncimi a oceanului. Ambarcațiile sale conduc cîțiva vizitatori prin strîmtoarea al cărei fîrm din dreapta e adăpostit sub o perdea de cocotieri. Satul principal e așezat pe o colină, la o distanță de 5 mile. El numără doar 200—300 de locuitori, cei mai mulți pescuitori de sîdef folosiți ca atare de întreprinderile tahitiene.

Populația pomotuană nu trebuie judecată după insula Hao. Cvarțetul poate să o observe în condiții mai avantajoase în insula Anaa, în fața căreia Standard-Island sosește în dimineața zilei de 27 septembrie.

Cum un număr de miliardezi coboară pe uscat, Sébastien Zorn și camarazi săi sînt printre primii, violoncelistul acceptînd să ia parte la excursie.

La început ei se îndreaptă spre satul Tuahora, după ce au studiat condițiile în care s-a format insula — formație comună întregului arhipelag. Aici marginea calcaroasă — lărgimea inelului, dacă vrei — este de 4—5 metri, foarte abruptă către mare și coborînd lin către laguna interioară. Pe acest inel sînt îngrămădiți mii de cocotieri, principală — pentru a nu zice unica — bogăție a insulei.

Trebuie să aducem elogii caselor din Tuahora. Ele nu mai sînt niște simple colibe, ci construcții confortabile și sănătoase, mobilate satisfăcător și așezate, cele mai multe, pe temelii de coral. Acoperișul este făcut din frunze de pandanus. Lemnul acestui arbore prețios este folosit pentru uși și ferestre. Ici și colo, casele sînt înconjurate de

grădini, pe care mina indigenilor le-a umplut cu pământ vegetal și al căror aspect este cu adevărat incântător.

Dacă au tenul mai închis la culoare, fizionomia mai puțin expresivă și caracterul mai puțin îndatoritor decât frații lor din insulele Marchize, acești indigeni oferă însă frumoase specimene ale populației din Oceania ecuatorială.

După cum constată Frascaolin, ocupația lor principală este fabricarea uleiului de cocos. Așa se explică marea număr de cocotieri de pe plantațiile de palmieri ale arhipelagului. Acești arbori se reproduc la fel de ușor ca excrescențele coraligene la suprafața atolilor. Dar ei au un dușman și excursioniștii parizieni l-au cunoscut într-o zi când se întinșeseră pe țărmul lacului interior, ale cărui ape verzuie contrastează cu azurul mării înconjurătoare.

La un moment dat, atenția și apoi oroarea instrumentiștilor e provocată de un foșnet în iarbă.

Și ce văd?... Un crustaceu de o mărime enormă.

Prima lor mișcare este de a se ridica, a doua de a privi intrusul.

— Urit animal!... strigă Yvernès.

— Chiar pentru un crab! adaugă Frascaolin.

Un crab, într-adevăr — numit de indigenii birgo și aflat în mare număr pe aceste insule! Labele lui dinainte formează o solidă pereche de clești sau de foarfeci, cu care reușește să deschidă nucile — hrana lui preferată. Acești birgo trăiesc într-un fel de vizuini, săpate adânc între rădăcini, unde îngrămădesc fibre de cocos în chip de așternut. Mai cu seamă în timpul nopții, ei pornesc în căutarea nucilor căzute, se cațără pe trunchiul și ramurile cocotierului ca să-i doboare fructele. După cum observă Pinchinat, crabul în cauză a fost apucat, pe semne, de o foame de lup, de vreme ce și-a părăsit în plină zi ascunzișul întunecos.

E lăsat în voia lui, căci operația promite să fie deosebit de interesantă: crabul zărește o nucleă mare în măcănișuri; îi sfîșie puțin câte puțin fibrele cu ajutorul cleștilor; apoi cînd nuclea este dezgolită, atacă coaja tare, lovind-o, ciocănind-o în același loc. După ce reușește să facă o deschizătură, birgo scoate substanța dinăuntru cu ajutorul cleștilor din spate, al căror capăt este foarte subțiat.

— Natura a creat acest birgo pentru ca el să deschidă nuci de cocos..., spune Yvernès.

— Și a creat nuclea de cocos ca să-l hrănească pe birgo, adaugă Frascaolin.

— Dar dacă ne-am împotrivi intențiilor naturii, împiedicînd acest crab să mănînce această nucleă, și această nucleă să fie mîncată de acest crab? propune Pinchinat.

— Eu cer să nu fie tulburat! se opune Yvernès. Nici măcar un birgo nu trebuie să-și facă o părere proastă despre călătorii parizieni!

Toți consimt, și crabul, care a aruncat fără îndoială o privire minioasă lui Pinchinat, privește acum cu recunoștință prima vioară a cvartetului concertant.

După 60 ore de oprire în fața insulei Anaa, Standard-Island

pornește spre nord. Ea pătrunde în harababura de insulițe și de insule printre care comandorul Simcoë navighează cu o siguranță desăvârșită. Se înțelege de la sine că în aceste condiții Milliard-City este părăsit de locuitorii săi. Ei își petrec timpul pe litoral, și mai ales în regiunea care se învecinează cu bateria Pintenului. Mereu se ivesc noi insule, mai bine zis boschete inverzite care par să plutească la suprafața apei. S-ar spune că e o piață de flori pe unul dintre canalele Olandei. Numeroase pirogi dau fircoale celor două porturi ale insulei cu elice. Când se trece la mică distanță de falezele madreporice, femeile indigene se apropie înot. Dacă ele nu-i însoțesc pe bărbați în bărci, aceasta se datorește faptului că ambarcațiile sînt tabu pentru sexul frumos pomotuan.

La 4 octombrie, Standard-Island se oprește în fața insulei Fakarava.

Cu toate că a devenit capitala arhipelagului, Fakarava nu-i de talia rivalei sale Anaa. Satul principal nu-i la fel de pitoresc sub verdeața arborilor, și, de altfel, locuitorii sînt aici mai puțin sedentari. În afară de fabricarea uleiului de cocos, ei se ocupă cu pescuirea scoicilor cu perle. Comerțul cu sidetul pe care-l scot din această exploatare îi obligă să frecventeze insula vecină, Toau, utilată special pentru această industrie. Cufundători îndrăzneți, indigenii nu se codesc să coboare pînă la adîncimi de 20 și 30 de metri, obișnuiți să suporte lesne presiunile de acolo și să-și țină răsufarea mai mult de un minut.

Cîțiva dintre acești pescuitori au fost autorizați să ofere produsele pescuitului lor, sidet sau perle, notabililor din Milliard-City. Desigur, bijuteriile nu le lipsesc bogatelor doamne ale orașului. Dar perlele în stare brută nu se găsesc pe toate drumurile, și, prezentîndu-se această ocazie, pescuitorii sînt devalizați, smulgîndu-li-se comorile la prețuri de necrezut. În clipa în care doamna Tankerdon cumpără o perlă de mare valoare, este cu totul firesc ca doamna Coverley să-i urmeze exemplul. Din fericire, au la dispoziție multe asemenea obiecte, căci altminteri, nu se știe unde s-ar fi oprit supralicitările...

După vreo 12 zile, la 13 octombrie, „Bijuteria Pacificului“ se pregătește de plecare dis-de-dimineață. Părăsind capitala insulelor Pomotu, ea atinge limita occidentală a arhipelagului. Comandorul Simcoë nu mai are grija fantasticei îngrămădiri de insule și insulițe, recifuri și atoli. În larg se întinde această regiune a Pacificului, care, pe un spațiu de 4 grade, desparte arhipelagul Pomotu de arhipelagul Societății. Îndreptîndu-se spre sud-vest sub impulsul celor 10.000.000 de cai putere ai mașinilor sale, Standard-Island pornește către insula atît de poetic cîntată de Bougainville*, incintătoarea Tahiti.

CAPITOLUL XIII ODIHNĂ LA TAHITI

Arhipelagul Societății sau Tahiti este cuprins între 15°52' și 17°49' latitudine meridională și între 150°8' și 156°30' longitudine la vest de

* L. A. de Bougainville — navigator francez (1729—1811). A făcut o călătorie în jurul lumii.

meridianul Parisului*. El acoperă o suprafață de 2.200 de kilometri pătrați.

Standard-Island ajunge în preajma insulei Tahiti în zorii zilei de 17 octombrie. În timpul nopții a fost observat farul de la capul Venus. O zi ar fi fost de ajuns pentru a străbate drumul pină la capitala Papeete, situată în nord-vest, dincolo de cap. Dar consiliul notabililor s-a întrunit sub președinția guvernatorului. Ca orice consiliu bine echilibrat, el s-a scîndat în două tabere. Unii, cu Jem Tankerdon, s-au pronunțat pentru vest; alții, cu Nat Coverley, s-au pronunțat pentru est. Cyrus Bikerstaff, avînd dreptul de a hotări în caz de paritate, a decis că vor ajunge la Papeete ocolind insula pe la sud. Hotărîrea nu poate decît să-i satisfacă pe membrii cvartetului, căci ea le va permite să admire în întreaga sa frumusețe această perlă a Pacificului.

Insula Tahiti este destinată să devină un loc de repaus. În fiecare an, înainte de a-și urma ruta către Tropicul Capricornului, Standard-Island se va opri în apropiere de Papeete. Primiți cu simpatie de către autoritățile franceze și de indigeni, locuitorii ei își arată recunoștința deschîzîndu-și larg porțile sau mai bine zis porturile. Militari și civili din Papeete străbat deci cîmpia, parcul, bulevardele și fără îndoială că nici un incident nu va tulbura aceste legături de prietenie. Prin recîmpitate, miliardezii au latitudinea de a vizita insulele grupului cînd comandorul Simcoë va face escală într-una sau alta.

În vederea acestei opriri mai îndelungate, cîteva familii s-au gîndit să închirieze vile în împrejurimile orașului Papeete și le-au reținut dinainte telegrafic.

Printre notabilii care-și părăsesc palatele în schimbul confortabilor locuințe tahitiene, trebuie să-i amintim pe Tankerdon și pe Coverley. Domnul și doamna Tankerdon, fiii și fiicele lor se instalează de a doua zi într-o locuință pitorească așezată pe înălțimile capului Tatao. Domnul și doamna Coverley, miss Diana și surorile sale au închiriat o vilă minunată, pierdută sub arborii uriași ai capului Venus. Între aceste locuințe e o distanță de mai multe mile, pe care Walter Tankerdon o socotește poate cam prea mare...

— Nu putem spera că rivalitatea acestor familii va lua sfîrșit? întrebă Frascolin.

— Cine știe? răspunde Calistus Munbar. Asta depinde poate de simpaticul Walter și de încîntătoarea Diana...

Nu mi se pare totuși că pină acum acest moștenitor și această moștenitoare..., observă Yvernès.

— E destul să se ivească o ocazie, replică supraintendentul, și dacă hazardul nu-și face datoria, îl vom înlocui noi... spre binele insulei noastre mult iubite.

La 21 octombrie, cei 4 parizieni debarcă la Papeete. N-au invitat pe nimeni să-i întovărășească — nici măcar pe Athanase Dorémus, ale

* Meridianul internațional al Observatorului de la Greenwich (Anglia) a fost adoptat de Franța abia după 20 de ani de la scrierea acestui roman, la 9 martie 1914.

răului picioare n-ar fi rezistat unor peregrinări atât de lungi. Muzicienii sînt liberi ca aerul — școlarii în vacanță, fericiții să calce pe un sol veritabil de stînci și de pămînt vegetal.

În primul rînd, ei vizitează Papeete. Capitala arhipelagului este, fără îndoială, un oraș frumos. Cvartetul simte o adevărată plăcere să-și piardă vremea hoinărind pe sub arborii care umbresc casele de pe plajă, magazinele marinei, localurile și principalele întreprinderi de comerț, așezate în partea cea mai îndepărtată a portului. Apoi artiștii noștri se aventurează în interiorul orașului.

Străzile largi sînt mărginite de grădini pline de verdeață și propeșime. Chiar la această oră matinală, e un neconținut du-te-vino de europeni și de indigeni. Animația va fi și mai mare după 8 seara, prelungindu-se toată noaptea. E ușor de înțeles că nopțile tropicale, și, mai cu seamă, nopțile tahitiene, nu sînt menite să fie pierdute într-un pat...

Cît despre case, e ușor să le deosebești pe cele europene de cele tahitiene. Primele, construite aproape toate din lemn și ridicate pe blocuri de zidărie, nu lasă nimic de dorit în privința confortului. Celelalte, destul de rare în oraș, presărate cu fantezie sub umbrare, sînt construite din trunchiuri de bambus și tapisate cu rogojini, ceea ce le face să fie curate, aerisite și plăcute.

Dar indigenii ?

Tahitienii sînt, foarte probabil, de origine malaeză, aparținînd acestei rase pe care ei o numesc maori. Bărbații sînt înalți, au tenul roșiat, lăsînd parcă să se vadă iușeala singelui, forme admirabile, așa cum ni le-au păstrat statuile antice, o fizionomie blindă și plăcută. Sînt într-adevăr superbi acești maori, cu ochii lor mari și vii, cu buzele puțin cam groase, dar fin desenate. Acum tatuajul de război e pe cale de dispariție, împreună cu ocaziile care-i dădeau naștere odinioară.

Cît despre femei, ele sînt încă poeticele și grațioasele otahitiene ale lui Bougainville. Uneori petalele albe ale tiarei (un fel de gardenie) se amestecă cu șuvițele negre răsfirate pe umerii lor, altelei poartă o pălărie ușoară, făcută din scoarța unui mugure de cocotier... Adăugați farmecul costumului, ale cărui culori se schimbă ca într-un caleidoscop, la cea mai mică mișcare, grația mersului, moliciunea gesturilor, dulceața surisului, privirile adînci, sonoritatea armonioasă a vocii, și veți înțelege de ce cînd unul spune : „Doamne, ce băieți frumoși !“, ceilalți răspund în cor : „Și ce fete frumoase !“.

Desigur că excursioniștii nu puteau să se întoarcă în fiecare seară la Papeete sau pe Standard-Island. Pretutîndeni însă, în sate, în locuințele izolate, la coloni și la indigeni, ei sînt primiți cu tot atîta simpatie și confort.

Pentru ziua de 7 noiembrie, au proiectat să viziteze capul Venus, excursie pe care trebuie să o facă orice turist demn de acest nume.

Ei pleacă dis-de-dinineapă, cu pasul ușor, traversînd riul Fantahua. Urcă apoi valea riului pînă la o cascadă răsunătoare, de două ori mai înaltă decît Niagara, dar mult mai îngustă, care cade de la 75 de metri cu un zgomot plin de măreție. Urmînd drumul agățat de coasta colinei

Taharahi, ajung pe țărmul mării, în dreptul muntelui singuratic pe care Cook l-a botezat Capul Copacului — nume justificat în acea epocă prin prezența unui arbore singuratic, mort acum de bătrînețe. Un bulevard plantat cu arbori magnifici îi călăuzește, pornind din satul Taharahi, pînă la farul care se înalță pe cea mai înaintată limbă de pămînt.

Familia Coverley și-a fixat reședința aici, pe coasta unei coline inverzite. Nu există deci nici un motiv serios pentru ca Walter Tankerdon — a cărui vilă se află departe, foarte departe, dincolo de Papeete — să se plimbe prin aceste locuri. Parizienii îl zăresc totuși. Tînărul a ajuns, călare, în împrejurimile casei Coverley. Schimbînd un salut cu turiștii francezi, el îi întreabă dacă au de gînd să se întoarcă la Papeete în aceeași seară.

— Nu, domnule Tankerdon, răspunde Frascolin. Am primit o invitație din partea doamnei Coverley și vom petrece, probabil, noaptea la vilă.

— Atunci, domnilor, vă spun la revedere.

Se pare că chipul tînărului s-a întunecat, cu toate că nici un nor nu trece prin dreptul soarelui.

Și Walter Tankerdon dă pîteni calului, îndepărtîndu-se în trap mărunt, după ce a aruncat o ultimă privire asupra vilei albe, ascunse între arbori.

— Eh, oftează Pinchinat, poate că încîntătorul cavaler ar fi vrut să ne însoțească...

— Da, adaugă Frascolin, și este evident că prietenul nostru Munbar ar putea să aibă dreptate! Walter e nefericit că n-a putut s-o înfrînească pe miss Dy Coverley.

— Ceea ce dovedește că miliardul nu face fericirea, încheie Yvernès, acest mare filozof.

Cvartetul este primit în vilă cu aceeași căldură ca în palatul de pe Bulevardul 15. E o reuniune simpatică, de la care arta nu poate lipsi. Se cîntă o muzică de bună calitate, bineînțeles, la pian. Doamna Coverley descifrează cîteva partituri noi. Miss Dy cîntă ca o veritabilă artistă, iar Yvernès, care este înzestrat cu o frumoasă voce de tenor, și-o împletește cu aceea a tinerei fete.

Nu se știe prea bine de ce — poate chiar intenționat — Pinchinat amintește că el și camarazii săi l-au zărit pe Walter Tankerdon plimbîndu-se în împrejurimile vilei. Să fie aceasta o manevră dibace? N-ar fi fost mai bine să tacă?... Nu, și dacă suprîntendentul ar fi fost acolo n-ar fi putut decît să-l aprobe. Un suris ușor, aproape imperceptibil, lunecă pe buzele fetei, ochii ei frumoși strălucesc viu, iar cînd reîncepe să cînte vocea i-a devenit parcă mai pătrunzătoare.

Doamna Coverley o privește o clipă, mulțumindu-se să spună în timp ce domnul Coverley încruntă sprinceană:

— Nu ești obosită, copila mea?

— Nu, mamă.

— Și dumneavoastră, domnule Yvernès?

— Cîtuși de pușin, doamnă.

Serata continuă, și este aproape miezul nopții când domnul Coverley socotește că a venit ora somnului.

A doua zi, încântat de această primire simplă și cordială, cvartetul face cale întoarsă către Papeete.

Oprirea la Tahiti nu trebuie să dureze mai mult de o săptămână. Urmindu-și itinerarul hotărât mai dinainte, Standard-Island va porni din nou către sud-vest...

La 19 noiembrie, când soarele se pleacă la orizont, dispar ultimele înălțimi ale arhipelagului. Și cine l-ar observa în această clipă pe căpitanul Sarof ar fi izbit de focul sumbru al privirilor sale, de expresia sălbatică a chipului său în timp ce, cu o mină amenințătoare, le arată malaezilor drumul spre Noile Hebride, situate la 1.200 leghe spre vest!

CAPITOLUL XIV ÎN INSULELE COOK

Plecată de 6 luni din golful Madeleine, Standard-Island străbate Pacificul din arhipelag în arhipelag. Nici un accident nu s-a produs în timpul minunatei sale croaziere. În această epocă a anului, regiunile zonei ecuatoriale sînt liniștite, vînturile alizee bat cu regularitate între cele două tropice. De altfel, cînd se dezlănțuie o vijelie sau o furtună, temelia solidă pe care se sprijină Milliard-Cityul, porturile, parcul, cîmpia nu simte nici cea mai mică zguduitură. Vijelia trece, furtuna se liniștește. Cei de pe „Bijuteria Pacificului“ abia le bagă în seamă. Ceea ce ar fi mai de temut în asemenea condiții este monotonia unei existențe prea uniforme. Dar parizienii noștri sînt primii de acord că nu se poate vorbi despre așa ceva. În imensul deșert al oceanului, oazele se succed — de pildă arhipelagurile care au fost vizitate: Sandwich, Marchizele, Pomotu, insulele Societății și cele care vor fi explorate înainte de a relua drumul spre nord, insulele Cook, Samoa, Tonga, Fidji, Noile Hebride, poate și altele. Sînt tot atîtea ocazii așteptate cu nerăbdare, care vor îngădui să fie străbătute aceste regiuni, atît de interesante din punct de vedere etnografic.

În ceea ce-i privește pe membrii Cvartetului concertant, nu le-ar da prin gînd să se plîngă chiar dacă ar avea timp pentru asta. Pot ei să se considere izolați de restul lumii? Nu există oare servicii poștale care fac legătura cu cele două continente? Petrolierele aduc cu regularitate combustibilul necesar uzinelor, și nu trec două săptămîni fără ca navele să descarce la Tribord-Harbour sau Babord-Harbour mărfuri de tot soiul și, împreună cu ele, informațiile și noutățile care-i distrează pe miliardezi în timpul liber.

Se înțelege de la sine că salariul artiștilor este plătit cu o punctualitate care dovedește inepuizabilele resurse ale companiei. Mii de dolari se îngrămădesc în buzunarele lor și vor fi bogați, foarte bogați la sfîrșitul angajamentului. N-au dus niciodată o asemenea viață și fără îndoială că nu pot să regrete rezultatele „relativ mediocre“ ale turnee-
lor prin S.U.A.

— Ia spune, îl întreabă într-o zi Frascoiu pe violoncelist, ți-ai schimbat părerea preconcepute despre Standard-Island?

— Nu, răspunde Sébastien Zorn.

— Și totuși, intervine Pinchinat, vom avea punga plină la sfârșitul croazierei!

— Nu-i totul să ai punga plină, mai trebuie să fii sigur că o iei cu tine!

— Și nu ești sigur?

— Nu.

Ce să mai spui la asta?

Totuși viitorul pare mai sigur ca oricând. S-ar zice că rivalitatea dintre cele două sectoare a intrat într-o fază mai potolită. Suprintendentul e și mai agitat de la „marele eveniment al balului primăriei“. Da! Walter Tankerdon a dansat cu miss Dy Coverley. Se poate trage concluzia că raporturile dintre cele două familii ar fi mai puțin încordate? E sigur doar că Jem Tankerdon și prietenii săi nu mai spun că vor face din Standard-Island o insulă industrială și comercială. În sfârșit, în înalta societate se discută mult despre incidentul de la bal. Spiritele pătrunzătoare văd în asta o apropiere, poate mai mult decât o apropiere, o unire care va pune capăt neînțelegerilor personale și publice. Și dacă aceste previziuni se realizează, doi tineri demni unul de altul vor vedea împlinindu-se dorința lor cea mai scumpă, după cum sintem în drept s-o afirmăm. E neîndoielnic că Walter Tankerdon n-a putut să reziste farmecelor Dianei Coverley. Dată fiind situația, el n-a încredințat nimănui secretul sentimentelor sale. Miss Dy a ghicit, a înțeles și a fost mișcată de această discreție. Poate chiar că a văzut limpede în inima ei, care-i gata să răspundă celei a lui Walter?... Ea n-a lăsat să se vadă nimic, păstrându-se în rezerva pe care i-o dictează demnitatea sa și antipatia declarată dintre cele două familii.

Iată în ce stadiu se află lucrurile. De când nu mai pot să se înțeleasă asupra naturii sentimentelor lor, tinerii au schimbat rareori câte o privire, dar nu și-au vorbit niciodată. Dacă se întîlnesc, aceasta se întîmplă doar în saloanele oficiale, la recepțiile guvernatorului, în timpul vreunei ceremonii de la care notabilii miliardezi nu pot să lipsească, fie chiar numai pentru că rangul lor o cere. Or, în aceste împrejurări, Walter și miss Dy afișează o totală indiferență, aflîndu-se pe un teren unde orice imprudență ar putea avea consecințe supărătoare...

Este interesant de remarcat că de la balul primăriei Walter se înclină respectuos în fața doamnei Coverley și a Dianei de câte ori le întîlnește, iar mama și fiica îi răspund la salut.

Dacă ar fi să-l credem pe suprintendent, acesta e un pas imens, „un salt în viitor!“.

În dimineața zilei de 25 noiembrie se petrece un fapt care n-are nici o legătură cu situația celor două familii.

În zori, oamenii de veghe semnalează mai multe vase de război, care se îndreaptă spre sud-vest. Vasele navighează în linie, păstrînd distanța între ele. Nu poate fi decît o divizie a uneia dintre escadrelor din Pacific.

Comandorul Simcoë îl înștiințează telegrafic pe guvernator, și acesta dă ordin să se schimbe saluturi cu navele de război. Frascaolin, Yvernès, Pinchinat se urcă în turnul observatorului, doritori să asiste la acest schimb de politețe internațională.

Lunetele sînt îndreptate asupra celor 4 bastimente, aflate încă la o depărtare de 5—6 mile. Nici un pavilion nu flutură pe catarg, și naționalitatea lor nu poate fi recunoscută.

Cînd nu mai sînt decît la o milă și jumătate, unul dintre ofițeri poate să afirme că vasele alcătuiesc divizia navală britanică din Pacificul de vest, unde arhipelagurile Tonga, Samoa, Cook aparțin Marii Britanii sau se află sub protectoratul său.

Ofițerul e gata să înalțe pavilionul insulei cu elice. Se așteaptă ca vasul amiral al diviziei să dea salutul.

Minutele trec.

— Dacă sînt englezi, observă Frascaolin, nu se prea grăbesc să fie politicoși.

— Ce vrei? răspunde Pinchinat, John Bull are de obicei pălăria înșurubată pe cap, și deșurubarea cere destul de mult timp.

Ofițerul ridică din umeri.

— Sînt într-adevăr englezi, spune el. îi cunosc, nu vor saluta.

Divizia trece fără să se sînchisească de Standard-Island, ca și cum n-ar fi existat. Și, de altfel, în virtutea cărui drept există ea? Cu ce drept vine să încurce navigația pe aceste meleaguri ale Pacificului? De ce să-i acorde atenție Anglia cînd ea n-a încetat să protesteze împotriva fabricării acestei mașini enorme, care, cu riscul de a prilejui abordaje, plutește pe mări și taie drumurile maritime?...

Divizia s-a îndepărtat ca un domn prost crescut care refuză să recunoască oamenii pe trotuarele din Regent-Street sau din Strand. Pavilionul insulei cu elice rămîne la piciorul catargului.

E ușor să ne închipuim cum e tratată în oraș și în porturi această arogantă Anglie, acest perfid Albion, această Cartagină a timpurilor moderne. Se ia hotărîrea de a nu se răspunde niciodată unui salut britanic dacă s-ar întîmpla să fie salutați — ceea ce este greu de crezut.

În dimineața zilei de 29 noiembrie sînt semnalate primele înălțimi ale arhipelagului Cook, situat la 20° latitudine sudică și 160° longitudine vestică. Populația sa, de origine mahori, a scăzut de la 20.000 la 12.000 de locuitori. Ea este formată din malaezi și polinezieni.

Acești insulari, foarte mindri de independența lor, au rezistat totdeauna cîmpirii străine. Ei se cred încă stăpîni la ei acasă, cu toate că au ajuns încetul cu încetul să suporte influența ocrotitoare — se știe ce înseamnă asta — a guvernului Australiei engleze.

Prima insulă întîlnită este Mangia, cea mai importantă și cea mai populată — de fapt, capitala arhipelagului. Itinerarul prevede o oprire de 15 zile în acest loc.

Cînd Standard-Island a ajuns la o milă de Mangia, o pirogă se prezintă la cheul lui Tribord-Harbour. Ea-l aduce pe ministrul englez, simplu pastor protestant, care-și exercită tirania asupra arhipelagului mai mult decît șefii mangieni. În această insulă, cu o circumferință de

30 de mii și cu 4.000 de locuitori, cultivată cu grijă, bogată în plantații de taros și în câmpuri de arrow-root și igname*, pastorul posedă cele mai bune pământuri. El este puternic datorită polițiștilor indigeni, în fața cărora se închină majestățile lor mangiene. Această poliție oprește cățărutul în arbori, vinătoarea și pescuitul în zilele de duminică și de sărbători, plimbarea după ora 9 seara, cumpărarea obiectelor de consum la alte prețuri decât cele stabilite arbitrar, — totul sub pedeapsa unei amenzi plătite în piaștri. Cea mai mare parte a amenzii intră în buzunarele puțin scrupulosului pastor.

Ofițerul din port îl întâmpină pe acest personaj scund și gros, schimbând cu el salutarile de rigoare

— În numele regelui și al reginei insulei Mangia, spune englezul, prezint complimentele majestăților lor, excelenței sale guvernatorului insulei cu elice.

— Sînt însărcinat să le primesc și să vă mulțumesc, domnule ministru, răspunde ofițerul, pînă ce guvernatorul nostru va prezenta personal omagiile sale...

— Excelența sa va fi bine venită, spune ministrul, a cărui fizionomie este plină de viclenie și lăcomie.

Apoi, pe un ton dulceag :

— Presupun că starea sanitară de pe Standard-Island nu lasă întru nimic de dorit...

— N-a fost niciodată mai bună.

— S-ar putea totuși ca unele maladii epidemice — gripă, tifos, variolă...

— Nici măcar guturai, domnule ministru. Binevoii deci să ne eliberați patentă medicală**, și, îndată ce ne vom afla la punctul de oprire, comunicațiile cu Mangia se vor stabili în condițiile obișnuite...

— Locuitorii insulei cu elice au deci intenția să debarce...

— Da... Așa cum au făcut-o recent în arhipelagurile din răsărit.

— Să debarce atunci... și în număr cit mai mare... Indigenii îi vor primi foarte bine, căci mangienii sînt ospitalieri... Numai că...

— Numai că ?...

— Majestățile lor, de acord cu consiliul șefilor, au hotărît că aici, ca și în celelalte insule ale arhipelagului, străinii trebuie să plătească o taxă de intrare...

E limpede că ministrul este autorul acestei propuneri, pe care regele, regina, consiliul șefilor s-au grăbit s-o accepte și care va aduce un câștig bun excelenței sale. Or, în arhipelagurile din răsăritul Pacificului n-a fost niciodată vorba despre asemenea taxe, și ofițerul portului e surprins.

— Verbiți serios ? întreabă el.

— Foarte serios, afirmă ministrul, și fără plata acestor doi piaștri nu vom putea lăsa pe nimeni...

— Bine ! răspunde ofițerul.

* Plante din regiunile tropicale.

** Certificat care constată că starea sanitară este bună.

Apoi, salutînd, se retrage în biroul telefonic și-l pune la curent pe comandor.

Ethel Simcoë ia legătura cu guvernatorul. Mai e nimerit ca insula cu elice să se oprească în fața Mangiei, pretențiile autorităților mangiene fiind pe cit de formale pe atît de nejustificate?

Răspunsul nu se lasă așteptat. După ce s-a consultat cu adjunctii săi, Cyrus Bikerstaff refuză să se supună acestor taxe jignitoare. Standard-Island nu se va opri nici în fața Mangiei, nici în fața alteia dintre insulele arhipelagului. Lacomul pastor se va alege doar cu atîta de pe urma propunerii sale...

Standard-Island trece prin brațul larg de apă prelungit pînă la o îngrămădire de 4 insule, al căror lanț se desfășoară spre nord. Aceste insule sînt inverzite și roditoare și se înțelege de ce le-a impus Anglia protectoratul său, așteptînd să le includă printre proprietățile sale din Pacific.

A doua zi, comandorul Simcoë recunoaște insula Rarotonga după înălțimile ei împădurite pînă sus. Spre mijloc un vulcan de 1.500 de metri, al cărui creștet se arată deasupra frunzișului des al arborilor.

La sfîrșitul zilei nu se mai vede decît virful vulcanului ridicîndu-și ascușitul la orizont. Miriade de păsări marine s-au îmbarcat fără voie și zboară deasupra insulei cu elice, dar la căderea nopții fug repede către insulițele din nordul arhipelagului, care sînt izbite fără încetare de hula marină.

La o reuniune prezidată de guvernator, se propune o modificare a itinerarului. Standard-Island străbate regiuni în care influența engleză este predominantă. Continuînd să navigheze spre vest, de-a lungul paralelei 20, ar trebui să întilnească insulele Tonga și Fidji. Or, ceea ce s-a petrecut în insulele Cook nu este prea încurajator. N-ar fi mai bine să se îndrepte spre Noua Caledonie, spre arhipelagul Loyalty, aceste posesiuni în care „Bijuteria Pacificului“ va fi primită cu întreaga polițe franțuzească? E adevărat că asta ar însemna să se îndepărteze de Noile Hebride, unde ar trebui să fie repatriați naufragiații de pe cuter și căpitanul lor...

În timpul acestei deliberări, malaezii s-au arătat a fi cuprinși de o neliniște foarte explicabilă, întrucît, dacă modificarea este adoptată, repatrierea lor va fi mai dificilă. Căpitanul Sarol nu poate să-și ascundă dezamăgirea, minia chiar, și dacă cineva l-ar fi auzit vorbind oamenilor săi ar fi găsit că enervarea lui e mai mult decît suspectă.

— Ii auziți? repeta el. Să ne debarce în insulele Loyalty... sau în Noua Caledonie!... Și prietenii noștri care ne așteaptă la Erromango!... Și planul atît de bine pregătit în Noile Hebride! O să ne scape oare această lovitură?...

Din fericie pentru malaezi — din nenorocire — pentru Standard-Island —, proiectul de schimbare a itinerarului nu este admis. Notabililor din Milliard-City nu le place să-și modifice deprinderile. Croaziera va fi continuată așa cum indică programul hotărît la plecarea din golful Madeleine. Numai că, pentru a înlocui oprirea de 15 zile în insu-

Ielē Cook, se vor îndrepta spre arhipelagul Samoa, urcînd spre nord-vest, înainte de a ajunge în insulele Tonga.

Aflînd despre această decizie, malaezii nu-și pot ascunde satisfacția...

În definitiv, e un lucru firesc să se bucure că adunarea notabililor n-a renunțat la ideea de a-i repatria în Noile Hebride.

CAPITOLUL XV

DIN ARHIPELAG ÎN ARHIPELAG

Dacă orizontul insulei cu elice pare să se fi înseninat de cînd raporturile dintre tribordezi și babordezi sînt mai puțin încordate, dacă această îmbunătățire se datorește sentimentului pe care-l încearcă unul pentru altul Walter Tankerdon și miss Dy Coverley, dacă, în sfîrșit, guvernatorul și suprîntendentul au motive să creadă că viitorul nu va mai fi compromis de dezbinări interne, existența „Bijuteriei Pacificului” nu este mai puțin amenințată și e greu să se evite catastrofa pregătită de multă vreme. Pe măsură ce înaintează spre vest, Standard-Island se apropie de meleagurile unde o așteaptă distrugerea, iar autorul acestei uelțiri criminale nu este altul decît căpitanul Sarol.

Intr-adevăr, nu întîmplarea i-a călăuzit pe malaezi către arhipelagul Sandwich. Cuterul nu s-a oprit la Honolulu decît pentru a aștepta acolo sosirea insulei cu elice în perioada vizitei sale anuale. Intenția căpitanului Sarol a fost de a urma Standard-Island după plecarea sa, de a naviga în apele sale fără să stirnească bănuiele, de a se face primii pe insulă ca naufragiați și apoi, sub pretextul unei repatrieri, de a o îndrepta către Noile Hebride.

Se știe cum a fost îndeplinită prima parte a acestui plan. Ciocnirea cuterului era imaginară. Nici o navă nu l-a abordat în apropierea Ecuatorului. Însuși echipajul și-a sabordat vasul, însă astfel încît să se poată menține la suprafață pînă în clipa în care vor sosi ajutoarele cerute prin lovitura de tun. Malaezii au manevrat de asemenea pentru ca vasul să se scufunde după ce vor fi „salvați” de către ambarcația de la Tribord-Harbour. În felul acesta, ciocnirea nu putea fi suspectată, nu se putea contesta calitatea de naufragiați unor marinari al căror vas a pierit în valuri și trebuia să li se dea azil. E adevărat, se putea ca regulamentele să se opună șederii unor străini pe Standard-Island. Se putea decide să fie debarcați în arhipelagul cel mai apropiat... Acesta era riscul, și căpitanul Sarol a riscat. Dar, după avizul favorabil al companiei, s-a luat hotărîrea ca naufragiații de pe cuter să rămînă și să fie duși pînă în Noile Hebride.

Așa s-au petrecut lucrurile. De 4 luni, căpitanul Sarol și cei 10 malaezi ai săi se află în deplină libertate pe insula cu elice. Ei au putut s-o exploreze în întregime, au putut să-i pătrundă toate secretele și n-au neglijat nimic în această privință. Toate merg după dorința lor. După trei luni, Standard-Island va ajunge în regiunea Noilor Hebride, și acolo se va produce o catastrofă fără seamăn în istoria nencirilor maritime.

Căpitanul Sarol, malaez de origine, aparține tipului de pirați, vânători de balene, negustori de sclavi care — după cum a observat medicul de marină Hagon în timpul călătoriei sale în Noile Hebride — mișună pe aceste meleaguri. Îndrăzneț, întreprinzător, obișnuit să cutreiere arhipelagurile suspecte, foarte instruit în meseria sa, conducând nu o dată expediții singeroase, acest Sarol nu este la prima lovitură, și faptele sale puțin glorioase l-au făcut celebru în vestul Pacificului.

Cu câteva luni înainte, căpitanul Sarol și oamenii săi, din insula Erromango, una din Noile Hebride, au pus la cale o lovitură care, dacă avea să izbutească, le va îngădui să trăiască sub înfățișarea unor oameni cinstiți pretutindeni unde vor avea chef. Ei cunosc din auzite această insulă cu elice, care, de anul trecut, călătorește între cele două tropice. Ei știu ce comori de neprețuit se află în bogata sa capitală. Dar, cum Standard-Island nu are de gând să se aventureze atât de departe spre vest, trebuie să fie atrasă în apropierea sălbaticii Erromango, unde totul este pregătit pentru a-i asigura distrugerea.

Pe de altă parte, cu toate că vor primi întăriri din insulele vecine, neohbridienii trebuie să țină seamă de inferioritatea lor numerică față de populația insulei cu elice — fără a mai vorbi de mijloacele de apărare de care dispune aceasta. Iată de ce nu e vorba de a o ataca în larg, ca pe un simplu vas de comerț, nici de a lansa o flotilă de pirogi la abordaj. Grație sentimentelor umanitare pe care malaiezi au știut să le exploateze, fără să trezească nici o bănuială, Standard-Island se va apropia de Erromango... Ea va ancora la câteva sute de metri de litoral... Mii de pirați o vor invada prin surprindere... O vor arunca de stînci... Ea se va sfărîma... Va fi lăsată în voia jafului și a masacrelor. Această oribilă mașinație are șanse de reușită. Ca preț al ospitalității pe care au acordat-o căpitanului Sarol și complicităților săi, miliardezii se îndreaptă către o catastrofă supremă.

La 9 decembrie, comandorul Simcoë atinge meridianul 171 la intersecția lui cu paralela a 15-a. Între acest meridian și al 175-lea se află arhipelagul Samoa, vizitat de Bougainville în 1768, de la Pérouse* în 1787.

Insula Rose este zărită cea dintîi către nord-vest — insulă nelocuită, care nu merită cinstea unei vizite.

După două zile este văzută insula Manua, așezată între insulițele Olosaga și Ofu. Virful ei cel mai înalt se ridică la 760 de metri deasupra nivelului mării. Cu toate că numără aproximativ 2.000 de locuitori, nu este cea mai interesantă insulă din arhipelag, și guvernatorul nu dă ordin de mire.

20 de leghe despart Manua de Tetuila, vecina sa, de care Standard-Island se apropie în timpul nopții de 14 spre 15 decembrie.

La răsăritul soarelui, Standard-Island navighează de-a lungul Tetuilei, la câteva sute de metri de coasta ei nordică. S-ar spune că e

* J. F. de la Pérouse — navigator francez (1741—1788).

o grădină inverzită sau mai degrabă o pădure așezată în trepte pînă pe cele mai înalte virfuri, care depășesc 1.700 de metri. Sute de pirogi elegante escortează insula cu elice. Echipajul lor este alcătuit din indigeni viguroși, pe jumătate goi, minuindu-și visele în măsura 2/4 a unui cîntec samoan. 50 sau 60 de vîslași nu e o cifră exagerată pentru aceste lungi ambarcații, de o soliditate care le îngăduie să înfrunte largul mării. Parizienii înțeleg motivul pentru care primii europeni au dat acestor insule numele de arhipelagul Navigatorilor.

Standard-Island sa oprit la sud de insula Tetuila, în fața radei portului Pago-Pago. Acesta este adevăratul port al insulei, a cărei capitală, Leone, este situată în partea centrală. De data aceasta nu există fricțiuni între guvernatorul Cyrus Bikerstaff și autoritățile samoane. Permișiunea de a debarca este acordată.

Nu e de mirare că printre primii care debarcă pot fi întîlniți Sébastien Zorn și camarazii săi, întovărășiți de supraintendent, Calistus Munbar este, ca totdeauna, de o veselie fermecătoare și dezlănțuită. El a aflat că 3 sau 4 familii de notabili au organizat o excursie pînă la Leone, în trăsuri trase de cai neozelandezi. Or, pentru că familiile Coverley și Tankerdon trebuie să ia parte la excursie, poate că se va produce încă o apropiere între Walter și miss Dy. Lucrul acesta nu i-ar plăcea de loc.

Plimbîndu-se împreună cu cvartetul, el vorbește despre acest mare eveniment, însuflețindu-se și ambalîndu-se ca de obicei.

— Prieteni, repetă el, sîntem în plină operă comică... un incident fericit poate duce la deznodămînt... Un cal care nu mai ascultă de friu... o trăsură care se răstoarnă...

— Un atac al briganzilor, spune Yvernès.

— Un masacru general al excursioniștilor! adaugă Pinchinat.

— Și asta ar putea foarte bine să se întîmple! bombăne violoncelistul cu o voce funebă, ca și cum ar fi scos niște sunete lugubre de pe coarda a 4-a a instrumentului său.

— Nu, prieteni, nu! strigă Calistus Munbar. Să n-ajungem la masacru!... Nu-i nevoie chiar de asta!... Doar un accident acceptabil, în care Walter Tankerdon ar fi destul de fericit să salveze viața Dianei Coverley...

— Deci îi și acum la această căsătorie? intervine Frascaolin.

— Dacă țin, dragul meu Frascaolin! Visez la ea zi și noapte!... Imi pierd buna dispoziție! (nu prea se vedea)... Slăbesc... (Nici asta nu părea mai adevărat)... Aș muri dacă nu s-ar face...

— Se va face, domnule supraintendent! replică Yvernès, dînd vocii sale o sonoritate profetică.

Și toți se îndreaptă către un local indigen, unde beau cîteva pahare de lapte de cocos în sănătatea viitorilor soți, mîncînd și cîteva banane savuroase.

După 4 zile, la 18 decembrie, Standard-Island părăsește Tetuila fără să se fi produs „accidentul providențial” atît de dorit de supraintendent. Dar e vizibil că raporturile dintre cele două familii dușmane continuă să se destindă.

Numai vreo 12 leghe despart Tetuila de Upolu. În dimineața următoare, comandantul Simcoë trece succesiv la un sfert de milă de insulițele Nuntua și Samusu, care apără Upolu, ca tot atâtea forturi izolate. El manevrează cu mare îndemnare și, în după-amiaza aceleiași zile, se oprește în fața capului Apia.

Upolu este cea mai importantă insulă a arhipelagului, având 16.000 de locuitori. Germania, America și Anglia și-au stabilit aici rezidenții, întruniți într-un fel de consiliu pentru protecția intereselor concetățenilor lor. Suveranul grupului „domnește” în mijlocul curții sale de la Malinuu, la extremitatea estică a capului Apia.

Aspectul insulei Upolu este asemănător cu cel al Tetuilei: o îngrămădire de culmi stîncoase, dominate de virful muntelui Misiunii, care constituie coloana vertebrală a insulei. Acești vechi vulcani stînși sînt acoperiți acum de păduri dese care îi învelesc pînă în buza craterelor. La poalele munților, cîmpiile și ogoarele se unesc cu fișia aluvionară a litoralului, unde vegetația se supune fanteziei luxuriante a tropicelor.

Oprirea insulei cu elice la Upolu s-a prelungit timp de 3 zile. La 23 decembrie, comandorul Simcoë pornește din zori, și Standard-Island plutește în mijlocul unui cortegiu de pirogi care o vor escorta pînă la Savai, insula vecină.

A doua zi, Savai poate fi admirată în întreaga ei splendoare. Ea este apărată de neclintite faleze de granit împotriva asalturilor unei mări pe care uraganele, tornadele, cicloanele perioadei de iarnă o fac foarte de temut. Acoperită de o pădure deasă, dominată de un bătrîn vulcan înalt de 1.200 de metri, presărată cu sate scinteietoare sub bolta palmierilor gigantici, ea este scäldată de cascade tumultuoase și străpunsă de caverne adînci în care furtunile de pe litoral stîrnesc violente ecouri.

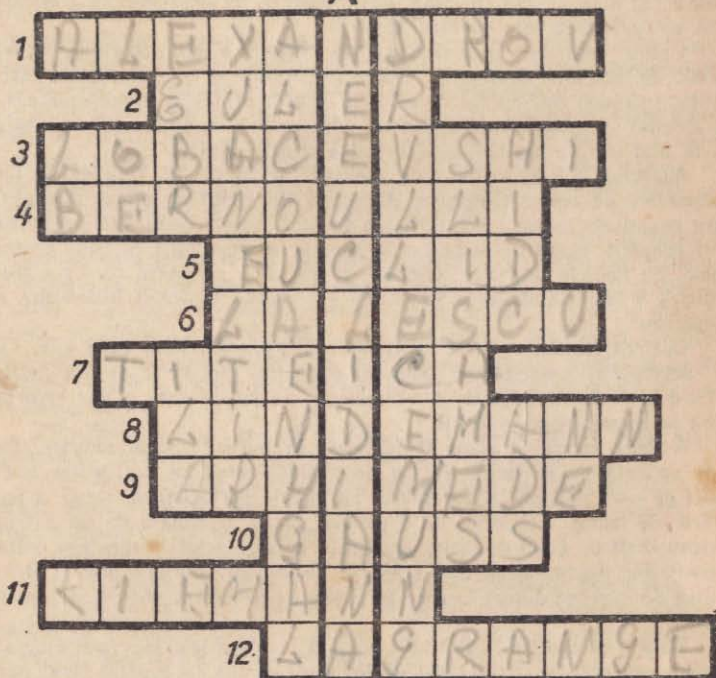
Dacă e să credem în legende, această insulă a fost leagănul unic al raselor polineziene. Cei 11.000 de locuitori ai săi au păstrat tipul pur al acestor rase. Insula se numea atunci Savaiki, faimosul Eden al divinităților maori.

Standard-Island se îndepărtează încet, și ultimele culmi ale insulei se pierd la orizont în seara de 24 decembrie.

(Continuare în numărul viitor)

MATEMATICIENI

A

B

1) Matematician rus, cunoscut în lumea întreagă prin operele lui excepționale despre problemele cuprinsului și predării cursurilor școlare de matematici. El este autorul a peste 30 de lucrări tipărite („Metodele rezolvării problemelor de construcții geometrice“, „Bazele aritmeticii“, „Despre presiunea luminii“ etc.); 2) Celebru matematician, de o putere de muncă și de o abilitate de calcul extraordinare, a scris aproape 1.200 de memorii cu subiecte din toate domeniile matematicilor; 3) Genial matematician rus. Este primul care a creat o geometrie neeuclidiană; 4) O familie elvețiană care a dat omenirii o adevărată pleiadă de matematicieni; 5) Matematician al Greciei antice, care a adunat pentru prima dată într-o ordine logică toate proprietățile geometrice cunoscute pe atunci, publicându-le sub numele de „Elemente“; 6) Matematician român, cunoscut în toată lumea prin cercetările sale în domeniul ecuațiilor integrale; 7) Matematician român de mare valoare. A fost profesor la Universitatea și Politehnica din București. A fost unul din fondatorii „Gazetei matematice“ și ai re-

vistei de popularizare a științei „Natura“. În lucrările sale s-a dedicat în special geometriei superioare; 8) Matematician german, primul care a reușit să demonstreze imposibilitatea rezolvării problemei cadraturii cercului. Cea mai importantă realizare a lui este teoria matematică a liniilor spectrale; 9) Matematician grec. A descoperit legile pirghiilor și legea hidrostatiei, care-i poartă numele; 10) Unul dintre cei mai mari matematicieni germani. A excelat prin lucrări în teoria numerelor, fiind apoi atras spre astronomie și mecanică cerească; 11) Matematician german care a îmbogățit știința prin contribuții esențiale în teoria funcțiilor de o variabilă complexă și a reprezentării conforme; precum și prin introducerea noțiunii generale de spațiu euclidian, spațiu ce astăzi îi poartă numele; 12) Matematician și mecanician născut la Torino din părinți francezi, a lucrat în toate domeniile matematicilor timpului său. Lucrările lui se disting prin eleganța, perfecția și generalitatea metodelor pe care le-a introdus în știință.

De la A la B : Geometria descoperită de Nikolai Ivanovici Lobachevski și apoi, în mod independent, de Ianos Bolyai.

Robinson Crusoe
Lussineta
Violencescu Sterpelic

1001 de nopti

1000 de aur

Ciudat al fac din vâlcu

Brebilor

100, 104+ Ins. cu dia

PUTEȚI CÎȘTIGA

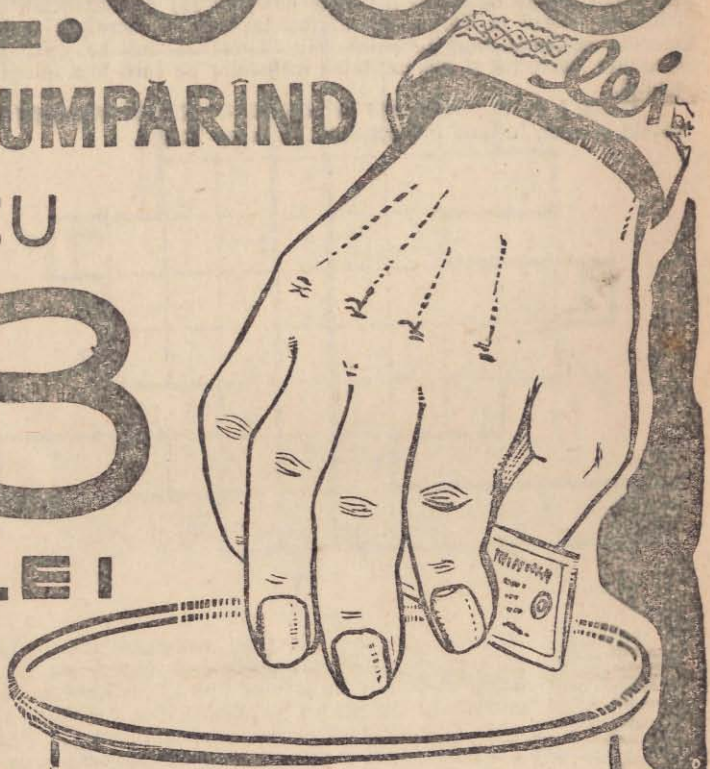
2.0000

CUMPARÎND

CU

3

LEI

un

LOZ ÎN PLUG

Abonamentele la revista „Știință și Tehnică” și la colecția de „Povestiri științifico-fantastice” se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservirea în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituții și de la sate, secțiunile de difuzare a presei, precum și de către factorii și oficiile poștale.

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNA - PREȚUL 1 LEU